

MEGOLDÁSOK

6. osztály

1. Számozással állítsd időrendbe az eseményeket! (6 pont)

3	Mátyás koronázása	2	I. Lajos nápolyi hadjárata	5	Gyula ostroma
1	visegrádi királytalálkozó	6	szatmári béke	4	Drégely ostroma

2. Írd a fogalmak elé a meghatározásuk sorszámát! Vigyázz, egy sorszám kimarad! (8+2 pont)

7	hitvita	5	füles bástya	2	labanc	1	szpáhi
6	dzsámi	8	ösiség	9	hajdú	3	Háromskönyv

1, Különleges lovaskatona volt az Oszmán Birodalom hadseregében. Az Oszmán-török hadszervezetben és társadalomban a [...] kifejezést kétféle értelemben is használták: egyrészt a lovasság különleges előjogokat élvező elitalakulatának tagjaira, másrészt az adománybirtokkal rendelkező hűbéres lovas katonákra.

2, A [...] a 16.-18. században, elsősorban Rákóczi-szabadságharc idején a királyhű magyar katonák és a bécsi udvar (Habsburgok) híveinek elnevezése.

3, Tripartitum néven ismeretes az a szokásjogi gyűjtemény, amelyet az országbírói ítélőmesterből nádorrá lett Werbőczy István 1504-ben kezdett el összeállítani, és 1514-ben fejezett be. Lényege: a korabeli Magyarország jogi szabályainak és szokásjogainak összegyűjtése, rendszerezése és írásba foglalása.

4, A 17-18. századi Magyarország területén vívott Habsburg-ellenes felkelésekben részt vevő katonák, illetve a velük rokonszenvezők. A Rákóczi-szabadságharcban részt vevő felkelő hadsereg katonáit is így hívták, bár hivatalosan nem használták ezt az elnevezést.

5, ... legfejlettebb típusa az úgynevezett olasz ... – az első, ilyenekkel ellátott erődöt az itáliai Aquilában építették 1534 után; Magyarországon először Győrben (1564–65). A [...] ágyútermeit (*casamata*) a bástya homlokfalai mögé visszahúzott szárnyakban helyezték el, így azokat az ellenséges tüzérség nem tudta belőni.

6, Berendezése egyszerű, egy szószekből és a kövezetre fektetett szőnyegekkel áll. A [...] kőtábla v. fülke jelzi Mekka irányát, a hívők arra fordulva imádkoznak, állva, térdre, ill. arcra borulva. A falakat Korán-idézetek, csipkeboltozatok díszítik.

7, A különböző egyházak, vallásfelekezetek vagy szekták közötti, azokon belüli viták, véleménycserék szóban vagy írásban. Többnyire egyes dogmák, vallásos szertartások, szokások, hagyományok vagy nézetek kérdéseiben alakultak ki.

8, Az [...] (latin *aviticitas, ius aviticum*) az 1848. előtti magyar jogban a nemesi birtok öröklési és elidegenítési szabályrendszere volt. Egyenesági fiúörökös hiányában a rokonság, a nemzetség örökösödését biztosította a koronára való háramlással szemben.

9, Eredetileg fegyveres marhapásztorok voltak Feladatuk volt a csorda őrzése, ami időnként fegyveres fellépést is igényelt, mivel meg kellett védeni a jószágot a rablóktól vagy a ragadozó állatoktól.

Kimaradó sorszám: **4**

Ehhez kapcsolódó fogalom: **KURUC**

3. Melyik történelmi személyre ismersz rá? (5 pont)

a, Magyar király és német-római császár: **LUXEMBURG ZSIGMOND**

b, Felső-Magyarország fejedelme: **THÖKÖLY IMRE**

c, Magyarra fordította a Bibliát: **KÁROLI GÁSPÁR**

d, Erdély tartományura: **KÁN LÁSZLÓ**

e, Magyar és lengyel király: **I. (NAGY) LAJOS**

4. Figyelmesen olvasd el a forrást, majd válaszolj a kérdésekre!

„1606. június 23-án kötötte meg – I. Rudolf király (ur. 1576-1608) nevében – Mátyás osztrák főherceg és Bocskai István erdélyi fejedelem a Bocskai-szabadságharcot lezáró bécsi békét. Az egyezményben Erdély uralkodója egyfelől biztosította országának szuverenitását a Habsburgokkal szemben, másfelől pedig a magyarországi vallásszabadság és a rendek politikai jogainak elismerésére kényszerítette Rudolfot. [...]

A Portával szemben a fejedelem kezére játszott az a hatalmi viszály, mely a gyenge uralkodónak bizonyuló Rudolf, és tetterős öccse, Mátyás (ur. 1608-1619) között dúlt, a Habsburg dinasztián belül: e küzdelemben a főherceg támogatói bázist kerestek, amit legegyszerűbben a magyarok pártfogásával, panaszainak felkarolásával tudott megszerezni. Mátyás – a rendek jóindulatának elnyerése érdekében – partnernek mutatkozott a megegyezésre, és – Rudolf engedélyével – 1605 végétől kezdve tárgyalásokba is bocsátkozott Bocskaiival. Ezek az alkudozások végül az 1606. június 23-án megkötött bécsi békével vezettek eredményre.

Az erdélyi fejedelem politikai talentumát mutatja, hogy a kedvező alkalmat nem pillanatnyi érdekek szerint használta fel, hanem elsősorban a független magyar állam visszaállításának lehetőségeit kutatta, amit a Habsburgok nélkül, Erdély vezetésével képzelt el. Ennek megfelelően a bécsi békében elismertette az uralkodóval – maga és férfiági utódai javára – fejedelemsége szuverenitását, egyúttal pedig megszerzett Rudolf-tól hét felvidéki vármegyét, valamint Tokaj várát. Bocskai emellett kedvező politikai helyzetét a királyi Magyarország érdekképviseletére használta fel: biztosította a nemesek szabad vallásgyakorlását, a nádori tisztség betöltését, a városok kiváltságainak visszaadását, és a rendi jogok tiszteletben tartását. A bécsi béke emellett kötelezte az uralkodót a tizenötéves háború befejezésére, és a Portával való megegyezésre, ami már betegeskedő fejedelem hathatós részvételével, a zsitvatoroki békével valósult meg, 1606 novemberében.

A Bocskai-szabadságharcot lezáró egyezmény okos kompromisszum volt Erdély részéről, hiszen ennek révén a fejedelem egyfelől saját mozgásterét növelte – a függetlenség elismertetésével – másfelől a királysághoz kötötte magát, és beleszólást nyert a magyarországi ügyekbe is. Bocskai István politikai végrendeletét követve az aranykorát élő Erdély későbbi fejedelmei évtizedeken át a királyi országrész politikájának befolyásos tényezőjeként léphettek fel, így nagy szerepük volt abban, hogy a Habsburg beolvasztási kísérlettel szemben hosszú ideig megmaradt – és működött – a magyar államiság. A béke ugyanakkor nem csak a határokon belül bírt jelentőséggel: a protestáns vallásszabadságot biztosító cikkely elfogadtatását a reformátusok szoborállítással méltányolták, mely a genfi Reformátorok falánál máig őrzi Bocskai István emlékét.”

forrás: http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1606_junius_23_a_becsi_beke/

a, Melyik ...? (3 pont)

1, ... háborút zárja le a zsitvatoroki béke: **15 ÉVES**

2, ... államra utal a „Porta” kifejezés: **TÖRÖK BIRODALOM**

3, ... várat kapja meg Erdély a békében: **TOKAJ**

b, Ki ő? Írd le az illető család- és keresztnévét is! (3 pont)

1, Rudolf testvére: **HABSBURG MÁTYÁS**

2, A genfi Reformátorok falánál szobra áll: **BOCSKAI ISTVÁN**

3, Az ő nevében kötik a békét: **HABSBURG RUDOLF**

c, Igaz (I) vagy hamis (H)? (5 pont)

A béke értelmében Erdély területe növekedett. **I**

A Habsburg uralkodó és testvére között jó viszony alakult ki. **H**

Mindenki szabad vallásgyakorlatot kapott. **I**

Rudolfot Mátyás követte a trónon. **H**

A bécsi békét később kötötték, mint a zsitvatorokit. **H**

5. A három részre szakadt Magyarországot ábrázoló térkép segítségével válaszolj a kérdésekre!

Évszámokkal válaszolj! (5 pont)

1, Váradi béke: **1538**

2, Bécs sikertelen ostroma: **1529**

3, Szulejmán utolsó előtti hadjárata: **1543**

4, Pest ostroma: **1541**

5, A vezírek hadjáratainak kezdete: **1544**

6. Melyik csatáról/ostromról szól a leírás? Mikor volt a csata? (5+5 pont)

1, Itt győzi le I. Károly Aba Amádé és Csák Máté seregeit.

csata helye: **ROZGONY** évszám: **1312**

2, Ezen ostrom után halt meg a Magyar Királyság kormányzója.

vár neve: **NÁNDORFEHÉRVÁR** évszám: **1456**

3, Tomori Pál vezetésével megvívott csata a törökök ellen.

csata helye: **MOHÁCS**

évszám: **1526**

4, I. Ulászló halála.

csata helye: **VÁRNA**

évszám: **1444**

5, A törökök által csellel elfoglalt vár, melyről Gárdonyi Géza is ír.

a vár neve: **BUDA**

évszám: **1541**

7. Melyik országrészre igaz? Írd a kezdőbetűt a megállapítás után! (8 pont)

E=Erdélyi Fejedelemség

H=Török Hódoltság

M=Magyar Királyság

Buda a központja.	H
Itt nyomtatják ki a magyar nyelvű Bibliát.	M
Ide kerül Békés vármegye Gyula ostroma után.	H
A Habsburgok irányítják.	M
Három nemzet lakja.	E
Itt kérik a gyermekadót.	H
Egyik vezetője lengyel király is volt.	E
Sok helyen épültek fürdők a területén.	H

8. A következő feladat a korszak fontos dokumentumaira vonatkozik.

(3+4+6 pont)

A, „Ezenkívül minden, bármely néven nevezendő szabad községben, valamint az udvarnoki és királynői községekben levő összes szántóvető és szőlőbirtokos jobbágyainktól (kivéve a falakkal bekerített városokat) minden terményüknek és boruknak kilenczedét beszedetjük és a királyné asszony is be fogja szedetni. És a fölnt nevezett bárók és nemesek bármely birtokaikon levő minden szántóvető és szőlővel biró jobbágyoktól ezek minden terményének és borának kilenczed részét a maguk szükségére hasonlóképen hajtás és szedjék be.”

Melyik király törvényét olvastad? **I. (NAGY) LAJOS**

Melyik család tagja volt? **ANJOU**

Kiktől szedik ezt az adót? **JOBBÁGYOKTÓL**

B,” mi mindnyájunk közös akaratával végzett s megerősített artikulusunkkal magunkat említett első József császár és ő általa az egész Ausztriai Ház rajtunk követelt királyi engedelmességétől, tiszteletétől és minden magának tulajdoníttatni kívánt jussától magyar koronánkhoz, országunkhoz és annak igazgatásához, most avagy jövőben akármi módon való ragaszkodásától felszabadultaknak s megmenekedetteknek lenni végezvén, nyilván mondván és deklarálván: mindazoknak abrenunciálunk és ellenmondunk. És ekképpen régi

dicső szabadságunknak s legfelső törvényes jussunknak erejével és autoritásával, mely mind isteni, mind emberi törvények szerint reánk szállott és származott – senki arra bennünket nem kényszerítvén, sem abban ellent nem tartván, hanem teljes jókedvünkből és szabadakaratumkból hazánkban interregnumot lenni valunk, tudniillik országunkat király nélkül lenni jelentjük és hirdetjük”

Melyik országgyűlésen fogadták el a fenti gondolatokat? **ÓNOD**

Melyik évben történt? **1707**

Milyen további fontos döntés született ezen az országgyűlésen? Egy szóval válaszolj!

Az adózással kapcsolatban: **KÖZTEHERVISELÉS**

A Habsburg-dinasztiával kapcsolatban: **TRÓNFOSZTÁS**

C, „Bárki itélend a magyar ügyekről, a háboru szerencsés kezdetét az ellenség fölötté nagy óvatosságának tulajdoníthatja, és annak, hogy az erősségek és helyőrségek nagyon rosszul valának ellátva és még rosszabbul védelmezve. A háboru szerencsétlen végének okául pedig a nemzet tapasztalatlanságát s tudatlanságát, a fegyver és pénz hiányát – amelyek a hadakozás idegei, – a pestist és a francia udvar által nyújtott segedelem csekélységét tulajdonítandja”.

Melyik szabadságharcról szól ez a forrás? **RÁKÓCZI**

Melyik században zajlott? **XVIII**

Mire hivatkoznak a forrásban a „háború szerencsétlen végének okául”?

1, **A NEMZET TAPASZTALATLANSÁGA ÉS TUDAATLANSÁGA**

2, **FEGYVER ÉS PÉNZ HIÁNYA**

3, **PESTIS**

4, **FRANCIA UDAVAR TÁMOGATÁSÁNAK CSEKÉLYSÉGE**

9. Válaszolj a címerrel kapcsolatos kérdésekre! (7 pont)

Melyik terület/ország rész címerét látod? **ERDÉLY**

Melyik népre utal a címerben látható 7 bástya? **SZÁSZ**

Milyen nyelven beszél ez a nép? **NÉMET**

Melyik népre utal a címerben található nap és hold? **SZÉKELY**

Milyen nyelven beszél ez a nép? **MAGYAR**

Ki volt ennek a területnek az első fejedelme?

JÁNOS ZSIGMOND

Melyik mai országhoz tartozik ez a terület? **ROMÁNIA**